

Szimfonikus hangverseny
Székelyudvarhely, 2010. 12. 12. (vasárnap), Művelődési Ház, 18 óra
Műsoron:
J. Brahms: Akadémiai ünnepi nyitány, Op. 80
J. Brahms: Variációk egy Haydn-témára, Op. 56a
J. Brahms: IV. szimfónia, e-moll, Op. 90
Közreműködik:
SZÉKELYFÖLDI SZIMFONIKUS ZENEKAR
Vezényel: Bodurian Aram

A Székelyföldi Szimfonikus Zenekar koncertjére vasárnap 18 órától kerül sor. Műsoron **J. Brahms** művei, vezényel **Bodurian Aram**, a Székelyföldi Filharmónia művészeti igazgatója és karmestere.

Szimfonikus hangverseny
Székelyudvarhely, 2010. 12. 12. (vasárnap), Művelődési Ház, 18 óra
Műsoron:
J. Brahms: Akadémiai ünnepi nyitány, Op. 80
J. Brahms: Variációk egy Haydn-témára, Op. 56a
J. Brahms: IV. szimfónia, e-moll, Op. 90
Közreműködik:
SZÉKELYFÖLDI SZIMFONIKUS ZENEKAR
Vezényel: Bodurian Aram

Akadémiai ünnepi nyitány, Op. 80

1879. március 11-én a boroszlói egyetem bölcsész kara díszdoktorrá avatta Brahmsot. A megtiszteltetést a zeneszerző 1880 augusztusában írt zenekari művével hálálta meg, amelynek a méltóságteljes Akadémiai ünnepi nyitány címet adta, ő maga azonban néha egyszerűen csak

„Janicsár-nyitány” néven emlegette, a zenekarban felhangzó nagydob, cintányér és triangulum miatt. A nyitány hangulata nem túl méltóságteljes, érezhetően közelebb áll a diákság lelkéhez, mint a tudós professzorokhoz. Brahms a jókedv gondtalanságával halmozta benne témáit, nem feledkezve meg a hatásos befejezést képező Gaudeamus igitur-ról és több, népi eredetű diákdal felidézéséről sem.

Variációk egy Haydn-témára, Op. 56a

A variáció műfaját Brahms több remekművű alkotással gazdagította, ezek közül talán a legnépszerűbb, legismertebb az a variációsorozat, amelyet Haydn egyik témájára írt. A Haydn-variációkat 1873-ban komponálta, kevéssel az I. szimfónia előtt: a mű tehát egyfajta előtanulmány lehetett a nagyzenekari alkotásokhoz. A változatok alapjául választott téma Haydn egyik fúvós divertimentójából való, a Szent Antal koráljának (Chorale St. Antoni) nevezett zárandokének dallama. A zeneszerző kilenc variációban tesz tanúságot kivételes kreativitásáról, különféle ritmikai és hangszerelési „köntösökben” mutatva be a témát. Az első variáció (Poco più animato) a zárandokének három utolsó ütemét dolgozza fel; a második (Più vivace) ezzel szemben az első öt ütem ritmikai-harmóniai változata; a harmadik és negyedik variáció, nyugodtabb hangulatával az első kettő ellentettje; az ötödik (Vivace) egy szikrázó és eleven scherzo, amely látszólag teljesen eltávolodott az eredeti gondolattól, harmóniai váza azonban híven őrzi a korálét. A hatodik változat (Vivace) lüktető daktilusaival hoz újat; a hetedik (Grazioso) ábrándos siciliano; a nyolcadik (Presto non troppo) mesteri dramaturgiával fokozza a feszültséget. A befejező, kilencedik variációban (Finale. Andante) Brahms visszanyúl a variációs technika barokk-kori gyakorlatához és felidézi a passacaglia formáját. A variáció legvégén pedig eredeti alakjában hangzik fel ismét a Szent Antal korál dallama.

IV. szimfónia, e-moll, Op. 90

I. Allegro non troppo, II. Andante moderato, III. Allegro giocoso, IV. Allegro energico e passionato. Tema con Variazioni.

Brahms negyedik – utolsó – szimfóniáját a stájerországi Mürzzuschlagban kezdte írni 1884 nyarán. A szimfónia két tételét be is fejezte, a másik két tétel megírására azonban csak egy év múlva került sor. Brahms – aki közismert szerénységével nyilatkozott valamennyi új alkotásáról – félig tréfás, félig komoly hangú levélben adott számot az e-moll szimfónia elkészültéről barátjának, Hans von Bülownak: „Itt fekszik néhány közjáték, amit együttesen általában szimfóniának neveznek... egyre csak arra gondolok, milyen szíves-örömet kezdeném nálatok a mű próbáit. Egyúttal azt is remélem, hogy a nagyközönség tetszését elnyeri majd. Bár tartok tőle, hogy túlságosan árad belőle a mi hűvösebb éghajlatunk... mert nálunk bizony nem érnek édessé a cseresznyék, Te nem is kóstolnál belőlük!” E tréfás sorok aggódó célzása arra vall, hogy Brahms félt a IV. szimfónia által kiváltott hatástól, hangulatvilágának komorsága miatt. Nemigen biztatták barátai sem, akiknek az új művet megmutatta. Kalbeck – Brahms lelkes életrajzírója – azt tanácsolta a zeneszerzőnek, hogy a mű harmadik tételét vesse a papírkosárba, a negyedik tételt tegye közzé önálló variációsorozat gyanánt, a megmaradt első két tételhez viszont írjon új scherzót és finálét. A riasztó vélemények ellenére Brahms 1885 októberében bemutatta a IV. szimfóniát, amit hatalmas sikerrel adott elő a meiningeni zenekar, Bülow európai hírű együttese. A IV. szimfónia első tétele az alkotás szigorú műgondjáról és mély koncentrációról tesz tanúságot. Mint valamennyi tételét, ezt is komoly, sőt, helyenként komor hangulat jellemzi. Hangulati skálája a csendes mélabútól a hősi szenvedélyig ível. A

második tétel sorsmotívumának elszántságát a csellókon felcsendülő dallam férfias pátosza oldja fel. A harmadik tételt, amely az utolsó volt a komponálás sorrendjében, Brahms scherzóinak mosolytalan humora, szigora hatja át. Néhol régiesnek tűnő tömörszerűségét a hangszerelés dús, tömött hatásaival éri el a zeneszerző. Brahms valószínűleg azért választotta a zárótétel formai megoldásául is a passacaglia mintegy két évszázados műformáját, hogy a zenetörténeti távlat mélységét fokozza. Egy nyolcütemes, korálszerűen harmonizált dallam harminckét variációjából és kódából áll a szimfónia fináléja, amelyek során Brahms klasszikus arányérzéke rendkívüli ötletgazdagsággal párosul. Variációiban úgy alakítja a témául választott zenei anyagot, hogy ezek mondanivalójukkal méltán tetőzzék be a szimfóniát.

Bodurian Aram Székelyudvarhelyen született, 1973-ban. Zenei tanulmányait a helyi zeneiskolában kezdte, majd a kolozsvári Gh. Dima Zeneakadémián folytatta, zenetanári és karmesteri szakon, C. Groza, F. Mihăiescu és V. Dumănescu irányításával. Ugyanezen intézményben szerzett mesteri, majd 2007-ben doktori képesítést. Tanulmányai befejezése óta a Palló Imre Művészeti Szakközépiskola tanára, a Palló Imre Kamarazenekar és a Kárpát-medencei Fesztiválzenekar karmestere, 2008-tól pedig a Székelyföldi Filharmónia művészeti igazgatója és karmestere.